

PODATKI | PRAWO ⌚ Do przeczytania w 6 min.

Zmiana rezydencji podatkowej a prawo spadkowe – ukryte ryzyka

Autor / źródło: Robert Nogacki | ⌚ wrz 17, 2025

-Reklama-

ZNAMY TWÓJ BIZNES.
DZIĘKI NAM POZNA GO CAŁY ŚWIAT.
KOMPLEKSOWA OBSŁUGA TŁUMACZENIOWA FIRM

123Tłumacz.pl
rzetelnie i terminowo

JAKOŚĆ TŁUMACZEŃ

ISO 9001

GWARANCJA JAKOŚCI

Grupa ludzi w garniturach dająca kciuki w górę.

Współczesna mobilność kapitału i osób fizycznych sprawia, że coraz więcej obywateli decyduje się na zmianę swojej rezydencji podatkowej w celu optymalizacji obciążeń fiskalnych. Kraje takie jak Cypr, Malta, czy Portugalia oferują atrakcyjne programy rezydencyjne, które pozwalają na znaczące obniżenie podatku dochodowego od osób fizycznych. Jednakże w pośpiechu za korzyściami podatkowymi, podatnicy często nie uwzględniają jednej fundamentalnej kwestii – zmiany prawa właściwego dla spraw spadkowych.

Zmiana rezydencji podatkowej, choć może przynosić znaczące korzyści fiskalne, niesie ze sobą również potencjalne ryzyko zmiany prawa właściwego dla spraw spadkowych. Brak świadomości tej problematyki może prowadzić do nieoczekiwanych konsekwencji prawnych, które mogą znacząco wpłynąć na sytuację spadkobierców.

Problem ten nabiera szczególnej wagi w kontekście obowiązującego od 17 sierpnia 2015 roku rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 650/2012 w sprawie jurysdykcji, prawa właściwego, uznawania i wykonywania orzeczeń dotyczących dziedziczenia. Rozporządzenie to wprowadza zasadniczo filozofię wskazywania prawa właściwego dla spraw spadkowych, opartą na łączniku miejsca zwykłego pobytu zmarłego w chwili śmierci, a nie – jak poprzednio w wielu systemach – na jego obywatelstwie.

Spis treści:

- o Rezydencja podatkowa a miejsce zwykłego pobytu w prawie spadkowym
- o Przykład Dubaju – specyfika państw trzecich spoza UE
- o Konsekwencje prawne błędnej oceny
- o Problem świadomości prawnej i roli doradców
- o Praktyczne rekomendacje

Rezydencja podatkowa a miejsce zwykłego pobytu w prawie spadkowym

Kluczowe dla zrozumienia problematyki jest uświadomienie sobie, że pojęcie „głównego ośrodka interesów życiowych” funkcjonujące w prawie podatkowym nie jest tożsame z pojęciem „miejsca zwykłego pobytu” w rozumieniu rozporządzenia spadkowego. Choć oba pojęcia mogą w praktyce wskazywać na to samo państwo, nie ma automatycznego przełożenia między nimi, co może prowadzić do nieoczekiwanych konsekwencji prawnych.

POLECANE

MEDYCYNĄ I FARMACJĄ

UODO apeluje o zmiany w dostępie do danych z Rejestru Podmiotów Wykonujących Działalność Leczniczą

PRAWO

Projekt ustawy o nadzorze nad produktami budzi wątpliwości Rzecznika MŚP

PRAWO

Bezpieczeństwo państwa to nie tylko armia. Kluczowe stają się przepisy o zamówieniach obronnych

EMERYTURY

Zmiany w liczeniu stażu pracy. Sejm uchwalił nowelizację Kodeksu pracy

EKOLOGIA

CBAM: nowe obowiązki dla importerów, uproszczenia w drodze. Co się zmienia?

WIADOMOŚCI

UODO apeluje o zmiany w dostępie do danych z Rejestru Podmiotów Wykonujących Działalność Leczniczą

Zmiany w liczeniu stażu pracy. Sejm uchwalił nowelizację Kodeksu pracy

Rzecznik MŚP krytycznie o projekcie zmian w ustawie o fundacjach rodzinnych

RODO nie wymaga pisemnych upoważnień – głos Prezesa UODO w sprawie zmian prawa

Projekt ustawy o nadzorze nad produktami budzi wątpliwości Rzecznika MŚP

TSUE: sądy nie mogą badać metodologii WIBOR. Opinia Rzecznika korzystna dla banków

CBAM: nowe obowiązki dla importerów, uproszczenia w drodze. Co się zmienia?

Bezpieczeństwo państwa to nie tylko armia. Kluczowe stają się przepisy o zamówieniach obronnych

COŚ DLA CIEBIE

Raport: Zurych oferuje najwyższą jakość życia dla obcokrajowców. Wiedeń i Genewa tuż za nim

PRACA I KARIERA Gru 16, 2024

Wzrost cen mieszkań luksusowych hamuje: inwestorzy oczekują impulsu od obniżek stóp procentowych

NIERUCHOMOŚCI Lis 6, 2024

Hongkong ponownie najdroższym miastem na świecie dla międzynarodowych pracowników

BIZNES Cze 19, 2024

Świnoujście jak Hamburg? Miasto, które skutecznie pogodziło rozwój przemysłu i turystyki

REGIONALNE Maj 23, 2024

Ceny luksusowych nieruchomości na świecie rosną stabilnie

NIERUCHOMOŚCI Paź 30, 2023

Rozporządzenie spadkowe w motywie 23 definiuje kryteria ustalania miejsca zwykłego pobytu jako wymagające „ogólnej oceny okoliczności życia zmarłego w latach poprzedzających jego śmierć i w chwili jego śmierci, uwzględniając wszystkie istotne elementy faktyczne, w szczególności czas trwania i regularność obecności zmarłego w danym państwie oraz warunki i powody tej obecności”. Tak ustalone miejsce zwykłego pobytu powinno wykazywać ścisły i stabilny związek z danym państwem.

W praktyce może to oznaczać, że osoba, która formalnie uzyskała rezydencję podatkową na Cyprze, spędzając tam wymagane 60 dni w roku i spełniając pozostałe kryteria rezydencyjne, niekoniecznie będzie uznana za posiadającą tam miejsce zwykłego pobytu w rozumieniu prawa spadkowego, jeżeli jej rzeczywiste centrum życiowe pozostaje w Polsce.

Z drugiej strony jeśli ta sama osoba utraci jednocześnie główny ośrodek interesów życiowych w Polsce na gruncie prawa podatkowego, to jest też bardzo prawdopodobne, że Polska przestanie też stanowić „miejsca zwykłego pobytu” na gruncie spadkowym, przy czym wcale nie znaczy, że stanie się nim automatycznie Cypr.

Przykład Dubaju – specyfika państw trzecich spoza UE

Szczególnie ilustracyjnym przykładem omawianej problematyki są sytuacje osób uzyskujących rezydencję podatkową w Dubaju (ZEA), które stają się coraz bardziej popularne wśród polskich przedsiębiorców i inwestorów. Dubaj oferuje atrakcyjne warunki podatkowe oraz możliwość uzyskania rezydencji poprzez różne programy inwestycyjne.

Jednak prawo spadkowe obowiązujące w ZEA stwarza dodatkowe komplikacje. Zgodnie z zasadami ogólnymi, jeśli cudzoziemiec umrze w Dubaju bez zarejestrowanego testamentu, jego majątek zostanie podzielony zgodnie z prawem szariatu obowiązującym w ZEA, które przewiduje ścisłe reguły podziału majątku mogące być całkowicie niezgodne z osobistymi życzeniami zmarłego czy oczekiwaniami spadkobierców.

Prawo ZEA przewiduje jednak możliwość wyboru przez nie-muzułmanów prawa swojego państwa obywatelstwa w odniesieniu do majątku znajdującego się w ZEA, pod warunkiem wyraźnego wskazania tego w testamencie. Dodatkowo, zgodnie z najnowszymi zmianami wprowadzonymi w 2023 roku przez Dekret Federalny nr 41 z 2022 roku, nie-muzułmanie otrzymali większą elastyczność, a w przypadku braku zarejestrowanego testamentu prawo szariatu nie zawsze stosuje się automatycznie do spadków nie-muzułmanów.

Ta sytuacja pokazuje, jak złożone mogą być konsekwencje prawne zmiany rezydencji podatkowej, szczególnie w przypadku państw trzecich spoza Unii Europejskiej. Osoba uzyskująca rezydencję w Dubaju dla celów podatkowych może nieświadomie narazić swój spadek na zastosowanie zupełnie odmiennego systemu prawnego, jeśli nie podejmie odpowiednich kroków planistycznych.

Konsekwencje prawne błędnej oceny

Niedoszacowanie różnicy między rezydencją podatkową a miejscem zwykłego pobytu może prowadzić do poważnych konsekwencji prawnych. Po pierwsze, zastosowanie może znaleźć zupełnie inne prawo spadkowe niż oczekiwane, co może skutkować:

W sferze materialnej może dojść do zastosowania odmiennych reguł dotyczących dziedziczenia ustawowego, innych udziałów spadkowych, czy różnych regulacji dotyczących zachowku. Osoba, która przeniosła się na Maltę czy do Dubaju w celach podatkowych, może być nieświadoma, że w przypadku ustalenia jej miejsca zwykłego pobytu w tym państwie, jej spadek będzie podlegał prawu lokalnemu.

W aspekcie proceduralnym może dojść do konieczności prowadzenia postępowania spadkowego przed organami innego państwa niż pierwotnie zakładane. Rozporządzenie spadkowe przewiduje zasadę zbieżności forum i ius – sądy państwa miejsca zwykłego pobytu spadkodawcy są co do zasady właściwe dla rozpoznania sprawy spadkowej i stosują własne prawo materialne.

Problem świadomości prawnej i roli doradców

Praktyka pokazuje, że zarówno sami zainteresowani, jak i nierzadko ich doradcy podatkowi nie są w pełni świadomi potencjalnych konsekwencji spadkowych zmiany rezydencji. Doradcy podatkowi koncentrują się zazwyczaj na optymalizacji obecnych obciążeń fiskalnych, nie zawsze uwzględniając długoterminowe skutki prawne w zakresie planowania spadkowego.

Problem pogłębia fakt, że ustalenie miejsca zwykłego pobytu następuje dopiero po śmierci danej osoby, kiedy już nie można skorygować podejmowanych wcześniej decyzji. W przeciwieństwie do rezydencji podatkowej, którą można planować i kontrolować poprzez spełnianie określonych kryteriów, miejsce zwykłego pobytu jest ustalane ex post na podstawie ogólnej oceny okoliczności faktycznych.

Szczególnie problematyczne są sytuacje osób, które formalnie uzyskują rezydencję podatkową w jednym państwie, ale faktycznie kontynuują życie w innym. Przykładem mogą być polscy przedsiębiorcy, którzy uzyskują rezydencję cypryjską dla celów podatkowych, ale większość roku spędzają w Polsce, prowadząc tutaj swoją działalność gospodarczą i utrzymując rodzinne związki.

Praktyczne rekomendacje

W świetle przedstawionej analizy, osoby planujące zmianę rezydencji podatkowej powinny rozważyć kompleksowe podejście do planowania spadkowego. Kluczowe wydaje się świadome planowanie miejsca zwykłego pobytu, a nie tylko spełnianie formalnych kryteriów rezydencji podatkowej. Jeżeli celem jest przeniesienie miejsca zwykłego pobytu do państwa rezydencji podatkowej, konieczne może być rzeczywiste przeniesienie centrum życiowego, włączając w to aspekty rodzinne, społeczne i zawodowe.

Alternatywnie, jeżeli przeniesienie centrum życiowego nie jest możliwe lub pożądane, kluczowe staje się sporządzenie testamentu z wyraźnym wyborem prawa państwa obywatelstwa. Pozwala to na zachowanie przewidywalności w zakresie prawa spadkowego, niezależnie od miejsca zwykłego pobytu.

Równie istotna jest regularna weryfikacja skuteczności podjętych rozwiązań. Zmiana okoliczności życiowych może wpływać na ocenę miejsca zwykłego pobytu, co może wymagać aktualizacji strategii planowania spadkowego.

Autor: Robert Nogacki, partner zarządzający, Kancelaria Prawna Skarbiec, specjalizująca się w doradztwie prawnym, w tym w zakresie prawa podatkowego, problematyce zmiany rezydencji i planowania sukcesji

Disclaimer: Informacje zawarte w niniejszej publikacji służą wyłącznie do celów informacyjnych. Nie stanowią one porady finansowej lub jakiegokolwiek innej porady, mają charakter ogólny i nie są skierowane dla konkretnego adresata. Przed skorzystaniem z informacji w jakichkolwiek celach należy zasięgnąć niezależnej porady.

WYBRANE KATEGORIE

FIRMY | KOMENTARZE WALUTOWE | PRAWO | BIZNES | TECHNOLOGIA | GIEŁDA I INWESTYCJE | NIERUCHOMOŚCI

POPZREDNI ARTYKUŁ

UODO apeluje o zmiany w dostępie do danych z Rejestru Podmiotów Wykonujących Działalność Leczniczą

KOMENTARZE WALUTOWE KRYPTOWALUTY
ZŁOTO GIEŁDA I INWESTYCJE BANKOWOŚĆ
DOTACJE FAKTORING KREDYTY LEASING
UBEZPIECZENIA

CEO Magazyn to portal skierowany do przedsiębiorców, inwestorów, menedżerów, właścicieli firm, prezesów i kadry zarządzającej. Serwis dostarcza praktyczne wskazówki, informacje i analizy branżowe opracowane przez ekspertów.

REKLAMA I PROMOCJA

WSPÓŁPRACA REDAKCYJNA

ZASTRZEŻENIA PRAWNE

KONTAKT

PATRONAT MEDIALNY

PUBLIKUJ

REKLAMA NA PORTALU

REDAKCJA POLECA

8 ważnych zmian w przepisach dla prowadzących biznes, w drugim kwartale 2025 r.

Wolniej, drożej, później – transport lotniczy w trudnej sytuacji i bez perspektywy na szybką poprawę

Sztuczna inteligencja zmienia polski przemysł – 30% firm już wdrożyło AI

Nie tylko wojny celne i inflacja. Coface ostrzega przed trudną sytuacją gospodarczą w latach 2025–2026